

ceno, ustoupiti od smlouvy, Nepřivede-li se nárok na premii — první premii — do tří měsíců ode dne splatnosti u soudu k platnosti, má se za to, že se ustoupilo od smlouvy. Nejsou-li následné premie (odst. 4) zaplacený v den splatnosti, musí býti pojistník na své útraty písemně vybídnut, by platil, a uvědoměn zároveň o právních následcích dalšího prodlení v placení, při čemž musí býti určena dodatečná lhůta jednoho měsíce. Prodlévá-li pojistník při uplynutí dodatečné lhůty s placením premie, může pojišťovatel, pokud nebylo zaplaceno, zrušiti smlouvu bez výpovědní lhůty. Za výpověď se pokládá, neuplatní-li se u soudu nárok na premii do tří měsíců po uplynutí dodatečné lhůty. V tomto případě jde o první premie, splatné, jak je nesporno, dne 20. srpna 1926, platí tedy o nich ustanovení článku 6., pokud se týče 10. odstavce 3 všeobecných podmínek pojišťovacích tak, jak je tu uvedeno. Je pak právní otázkou této rozepře, zda na tomto stavu nemění nic okolnost, že strany závazně ujednaly, že částečnou změnou článku 6, pokud se týče 10 všeobecných podmínek pojišťovacích poskytuje se k zapravení splatného pojistného každoroční čtyřnedělní, pokud se týče šestinedělní lhůta ode dne splatnosti. I když v těchto doložkách nebylo zcela jasně vysloveno, že poshovění v placení (respiro) týká se též první splátky, nebylo poskytnutým poshověním nic změněno na dnu splatnosti, 20. srpnu 1926, od něhož jest počítati tříměsíční lhůtu při řešení otázky, zda u žalobkyně nastal případ ustoupení od smlouvy ve smyslu čl. 6 čis. 3 po případě čl. 10 čis. 3 všeobecných podmínek. Ježto žalobkyně do tří měsíců ode dne 20. srpna 1926 na soudě nárok neuplatnila, nastalo dnem 20. listopadu 1926 zrušení smlouvy předpokládaným ustoupením žalobkyně od smlouvy, žaloba teprve dne 14. prosince 1926 podaná byla prvním soudem právem zamítnuta a z toho důvodu bylo změnou napadeného rozsudku obnoviti rozsudek soudu první stolice.

Čís. 7793.

Je-li otázka přípustnosti pořadu práva vyřešena nižšími soudy způsobem závazným pro nejvyšší soud, dlužno zkoumati věcnou oprávněnost nároku podle zásad soukromého práva.

Povolením peněžitých výpomocí provisionistům k jejich zaopatřovacím potřebám z bratrské pokladny nevzešel ani státu smluvní závazek ani provisionistům smluvní nárok na příplatky. Tím, že stát snížil výpomoci o částky, o které byly bratrské provise zvýšeny, neporušil práva provisionistů.

(Rozh. ze dne 17. února 1928, Rv I 1383/27.)

Československý stát vyplácel příbramským provisionistům drahotní přídatky a mimořádné drahotní výpomoci od května 1919 v určité výši až do 1. března 1925, kdy byly tyto výpomoci a drahotní přídatky sní-

ženy na základě výnosu ministerstva veřejných prací ze dne 25. února 1925, ježto revírní bratrská pokladna počala dne 1. března 1925 vypláceti provisionistům nově zvýšené starobní důchody. Žalobou, o níž tu jde, domáhali se provisionisté na československém eráru jednak náhrady škody, ježto jim byly drahotní příspěvek a nouzová výpomoc dnem 1. března 1925 sníženy, jednak určení, že československý erár jest povinen uznati nárok žalobců na měsíční drahotní přídavek a na mimořádnou drahotní výpomoc. Námitku nepřípustnosti pořadu práva s o u d p r v é s t o l i c e zamítl, námitce věcné nepříslušnosti vyhověl co do žalobní žádosti o náhradu škody a žalobu v tomto bodě odmítl, ve věci samé pak uznal po právu žalobní nárok, že žalovaný čsl. erár jest povinen uznati nárok žalobců na měsíční drahotní přídavek a mimořádnou drahotní výpomoc. O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání, pokud směřovalo proti zamítnutí námitky nepřípustnosti pořadu práva, jinak odvolání vyhověl a změnil napadený rozsudek v ten rozum, že neuznal důvodem po právu nárok, by žalovaný československý stát byl uznán povinným uznati žalobcův nárok na měsíční drahotní přídavek a na mimořádnou nouzovou výpomoc. D ů v o d y: Soud první stolice odůvodnil výrok, že žalobní nárok jest po právu, pouze tím, že si ministerstvo veřejných prací ve výnosech, jimiž drahotní přídavky a mimořádné drahotní výpomoci byly provisionistům příbramských dolů přiznány, nevyhradilo odvolání těchto přídaveků a není tedy oprávněno jednostranně změnití ustanovení soukromé smlouvy námezdní. Podle toho pokládal první soud výnosy ministerstva veřejných prací za součást soukromé námezdní smlouvy mezi žalobci a žalovaným státem. Avšak odvolací soud s tímto právním názorem nesouhlasí. Součástí námezdní smlouvy, již má napadený rozsudek na zřeteli, mohou podle povahy věci býti jen ustanovení, jimiž stát jako zaměstnavatel upravuje poměry těch svých zaměstnanců, kteří jsou v činné službě, a s nimiž zaměstnanci, třebaš mlčky projeví souhlas. Když však zaměstnanci vstoupí do provise, tedy tím jejich služební poměr ku státu končí a zaniká a dále pak trvá pouze nárok na zaopatřovací požitky jako důsledek služebního poměru, ovšem pokud jim byl ve smlouvě námezdní nárok na zaopatřovací požitky vyhrazen. Žalobci však ani netvrdili, že jim žalovaný stát ve smlouvě námezdní, pokud byli ve služebním poměru, zabezpečil nárok na drahotní přídavky a na nouzové výpomoci ze svých prostředků, a ani z předpisů §§ 1151 a násl. obč. zák. ani z ustanovení §§ 200 a násl. hor. zák. nelze takový nárok vyvoditi. Hornickým zaměstnancům, tedy také žalobcům, zajištěn jest však nárok na zaopatřovací platy a na drahotní přídavky k nim podle zákona ze dne 11. července 1922, čís. 242 sb. z. a n. u Ústřední bratrské pokladny jakožto nositele pojištění na provisi, tudíž u činitele od žalovaného státu zcela odlišného. Povolil-li přes to stát jako bývalý zaměstnavatel žalobcům jako svým bývalým zaměstnancům přídavky, jichž dříve neměli a jež jim za služebního poměru zabezpečeny nebyly, není toto povolení již součástí námezdní smlouvy, nýbrž jest pouze opatřením jednostranným a nezáleží na tom, zda s ním bývalí zaměstnanci souhlasí či nesouhlasí.

To plyne z úvahy, že zaměstnanec v činné službě může služební poměr zrušiti, nesouhlasí-li s úpravou služebních poměrů zaměstnavatelem, kdežto provisionisté této možnosti nemají a mohou se ubrániti jen proti zhoršení zaopatřovacích požitků proti stavu, který jim byl zabezpečen služební smlouvou. Z toho všeho dlužno souditi, že zákony, jichž se žaloba dovolává, nejsou součástí služební smlouvy žalujících provisionistů a že ani výnosy ministerstva veřejných prací, obsahující rozkazy státnímu báňskému ředitelství v Příbrami k výplatám drahotních přídavků a nouzových výpomocí nelze pokládati za doplnění služebních smluv žalujících provisionistů, nýbrž že to jsou jednostranná a odvolatelná opatření administrativní, z nichž žalobci nemohou pro sebe odvozovati právo nabyté a bez jejich souhlasu nezměnitelné. Nepatří-li však žalobcům nárok na drahotní přídavky a na nouzové výpomoci ze smlouvy služební, jest žaloba, která se právě může opíratí jen o služební smlouvu, a také opírá, co do svého právního základu neodůvodněnou.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání uplatňuje toliko důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 503 čís. 4 c. ř. s., leč neprávem. Mezitímním rozsudkem prvního soudu bylo rozhodnuto, že jest žalovaný československý stát povinen uznati nárok žalobců na měsíční drahotní přídavek a na mimořádnou nouzovou výpomoc a že tento nárok jest po právu. Odvolací soud rozhodl, že tento nárok důvodem po právu není. Oba nižší soudy rozhodly samostatnými usneseními způsobem pro nejvyšší soud závazným (plenární usnesení ze dne 29. dubna 1924, Pres. 1582/23, čís. 3775 sb. n. s.), že jest pro tento spor pořad práva přípustným, a vycházely z názoru, že žalobci jako provisionisté příbramských státních dolů, t. j. jako bývalí dělníci státního podniku opřeli žalobní nárok o poměr ke státu jako k jejich bývalému zaměstnavateli, tedy o soukromoprávní poměr služební a že výnos ministerstva veřejných prací ze dne 25. února 1925, čís. 2189, jímž byly dosavadní přídavky a výpomoci provisionistů sníženy, není rozhodnutím správního úřadu o soukromoprávních nárocích, nýbrž projevem vůle jedné ze smluvních stran. Žalobci tento názor v dovolání nenapadají, naopak tvrdí, že podkladem pro výplaty drahotních přídavků a nouzových výpomocí byl dřívější námezdní poměr provisionistů k hornímu podnikateli a že tudíž výplata byla »ve spojení s § 1151 obč. zák.«. Vypočítávají pak celou řadu předpisů (zákonů, nařízení a výnosů), podle nichž jim byly zmíněné přídavky a výpomoci od roku 1916 až do 1. března 1925 vypláceny, po té však výnosem ministerstva veřejných prací ze dne 25. února 1925 sníženy na rozdíl mezi dosavadními úhrnnými požitky toho kterého pobíratele a mezi nově vyměřenou bratrskou provisií, a domáhají se soudního rozhodnutí o tom, že stát jest povinen vypláceti jim přes to, že zvýšena bratrská provise, i nadále nezkrácené dřívější příplatky, odvolávající se zejména

na ustanovení § 14 zákona ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n. (o služebních, odpočivných a zaopatřovacích požitcích civilních a vojenských státních zaměstnanců a zaměstnanců v podnicích, ústavech a fondech státních a státem spravovaných) a na výnos ministerstva veřejných prací ze dne 26. ledna 1923, čís. 2363, jímž byla provedením onoho zákona upravena výplata jejich přídavků a výpomocí, a tvrdíce, že předpis § 14 cit. zákona nebyl dosud »náležitým, tedy zákonným způsobem odvolán«. Z těchto vývodů nutno souditi, že žalobci založili žalobu na dřívějším smluvním poměru ke státu jako jejich dřívějšmu zaměstnavateli a že shledávají smluvní závazek státu v oněch předpisech, jimiž stát poskytoval i provisionistům drahotní přídavky a nouzové výpomoci, by jim za mimořádných drahotních poměrů v době válečné a poválečné umožnil snesitelnou existenci, ježto by nebyli vystačili svými pravidelnými požitky. Jiným způsobem žalobci dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s. neprovádějí, zejména neuvádějí, v čem dovolací soud pochybil při právním posouzení věci, kterého předpisu nesprávně použil nebo který předpis nesprávně vyložil. Dovolací soud, jsa vázán souhlasným usnesením obou nižších soudů, že jest pořad práva přípustný, protože jde o nárok soukromoprávní založený na dřívější služební smlouvě se státem jako majitelem báňského podniku spravovaného podle zásad obchodního hospodaření (srov. zákon ze dne 18. prosince 1922, čís. 404 sb. z. a n. a § 1 vlád. nař. ze dne 25. září 1924, čís. 206 sb. z. a n.), musí se omeziti na zkoumání, zda jest žalobní nárok odůvodněn podle práva soukromého (§ 1 j. n.). Tomu tak není. Povolením peněžitých výpomocí provisionistům k jejich zaopatřovacím požitkům z bratrské pokladny (srov. nyní § 86 zákona ze dne 11. července 1922, čís. 242 sb. z. a n. o pojištění u báňských bratrských pokladen), nevzešel ani státu smluvní závazek, ani provisionistům smluvní nárok na příplatky. Žalobci spatřují zavazující prohlášení státu jako majitele báňského podniku v § 14 zákona ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n., jímž byla slíbena další výplata nouzových výpomocí až do odvolání a jímž byla vláda zmocněna, by ve vhodných časových obdobích podle drahotních poměrů provedla postupně snížení těchto výpomocí a dosavadních drahotních přídavků až do jejich úplného zrušení. Posuzuje-li se tento předpis s hlediska práva soukromého (a dovolací soud nemůže podle žaloby a závazného rozhodnutí nižších soudů o přípustnosti pořadu práva podle § 1 j. n. jinak), poskytl dřívější zaměstnavatel svým dřívějším zaměstnancům (provisionistům) dobrovolné a kdykoli odvolatelné peněžní výpomoci. Prohlásil-li tedy stát, podnikatel, svými zástupčími orgány, ministerstvem veřejných prací v dohodě s ministerstvem financí, že snižuje výpomoci o částky, o něž byly bratrské provise zvýšeny, použil jen svého vyhrazeného práva na snížení ve vhodné době, shledal tuto vhodnou dobu v tom, že byly bratrské provise zvýšeny a neporušil tím práva žalobců. Ani v hospodářském směru se žalobcům újma nestala, protože jejich celkové příjmy nedoznaly změny. Zkoumati oprávnění řečených ministerstev k tomuto kroku s hlediska práva veřejného, nenáleží do příslušnosti řádných soudů.